

УДК 657.1.012.1

КОРОЛЬ Світлана, к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку КНТЕУ

НЕФІНАНSOVA ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Здійснено порівняльний аналіз нефінансової та фінансової звітності підприємства за низкою ознак. Розглянуто користувачів, мотиви, умови, принципи складання, призначення, джерела інформації та інші особливості звітності. Акцентовано увагу на зв'язку нефінансової звітності з обліковою системою підприємства.

Ключові слова: звітність підприємства, фінансова звітність, нефінансова звітність, соціальна відповідальність бізнесу, міжнародні стандарти.

Вихід вітчизняних підприємств на світовий ринок дав поштовх вивченню і впровадженню практики соціально відповідального ведення бізнесу. Сучасні вимоги до інформаційної бази управління підприємством виходять за межі фінансових звітів і потребують даних про соціальні та екологічні аспекти діяльності. За твердженням міжнародних експертів, саме звіт із соціальної відповідальності бізнесу є ефективним інструментом внутрішньої та зовнішньої діагностики результатів діяльності підприємств, установ і організацій, основою для розробки та впровадження ними довгострокових проектів і короткострокових програм. Разом із тим, привнесення зарубіжного досвіду у вітчизняну практику пов'язано з проблемами ідентифікації та адаптації до українського законодавства, забезпеченням довіри до звітності про соціальну відповідальність підприємства. Саме це і зумовлює актуальність дослідження звітності про соціальну відповідальність бізнесу, зокрема її змісту, принципів і методики складання, зарубіжного досвіду підготовки, переваг і застережень щодо впровадження в Україні.

В основу дослідження покладено метод порівняння звітності про соціальну відповідальність бізнесу і фінансової звітності, що дозволило встановити взаємозв'язок між ними і визначити напрями подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що звітність про соціальну відповідальність бізнесу привертає до себе увагу багатьох науковців та експертів-практиків на пострадянському просторі. Найбільший інтерес представляють "Посібник з КСВ" [1]; ґрунтовна публікація В. Воробей та І. Журовської про нефінансову звітність,

як інструмент соціально відповідального бізнесу [2]; дослідження Д. Ісаєва [3]; робота російських авторів Л. Коновалової, М. Корсакові, С. Літовченко та В. Якіме щодо управління соціально відповідальними компаніями [4]; дослідження О. Алігаджієвої щодо еволюції відображення еколого-соціальної діяльності у корпоративній соціальній звітності [5]. Однак у наукових дослідженнях недостатньо уваги приділяється економічним аспектам цієї проблеми, зокрема визначенню місця звітності про соціальну відповідальність бізнесу в системі звітності підприємства як одного з елементів методу бухгалтерського обліку.

Важливим науковим і практичним завданням є встановлення взаємозв'язків між звітами про соціальну відповідальність бізнесу і фінансовими звітами, принципів їх узгодження в єдиній інформаційній системі підприємства, що і стало метою дослідження.

Звітність про соціальну відповідальність бізнесу – відносно новий інструмент не лише для України, а й для світової практики. Якщо річні фінансові звіти випускаються вже приблизно 150 років, то сама ідея складання звітності про соціальну відповідальність бізнесу виникла на початку 80-х років минулого сторіччя, коли фонди соціальних інвестицій у Великій Британії і США почали відслідковувати соціальні аспекти діяльності компаній та загалом етику бізнесу. Тобто, заходи з провадження інноваційних рішень щодо соціальної відповідальності бізнесу, жорсткіші вимоги бізнес-партнерів один до одного зумовили появу такого поняття, як "звіт із соціальної відповідальності бізнесу", і спричинили "введення нових правил бухгалтерського та управлінського обліку" [6]. В Україні аналогічний процес пов'язаний з необхідністю надання звітів про соціальну відповідальність при виході підприємств на міжнародні ринки збуту. В останні роки різні за розміром і видами економічної діяльності компанії все частіше публікують свої звіти про соціальну відповідальність [2].

Через те, що звіти про соціальну відповідальність виникли і формувались у відповідь на реальні вимоги практики, існують різні підходи щодо визначення їх призначення, структури, змісту та форми. Базова концепція триединого підходу до звітності вимагає від компаній "повного і достовірного розкриття інформації про фінансове становище і ділову стратегію (фінансовий звіт), участь компанії в вирішенні суспільних проблем (соціальний звіт) і захисті навколишнього середовища (екологічний звіт)" [4, с. 129].

Необхідно наголосити, що не існує однозначної думки щодо загальної назви звітів про різні аспекти соціальної відповідальності бізнесу. У світовій та вітчизняній практиці використовуються такі дефініції, як "соціальний звіт" (Social reporting), "звіт із корпоративної соціальної відповідальності" (Corporate Social Responsibility Reporting),

"звіт із корпоративної відповідальності" (Corporate Responsibility Report), "звіт із прогресу" (Progress Report), "звіт зі сталого розвитку" (Sustainable Development Reporting) та ін. Названі форми звітів характеризуються:

- спільною метою – надати інформацію про результати діяльності підприємства у соціальній сфері, вплив на навколишнє середовище та ін.;
- наявністю, переважно, не фінансової інформації, а даних про якісні та кількісні аспекти соціально-економічної діяльності;
- певними відмінностями, які пов'язані з висвітленням тих чи інших сфер соціальної діяльності підприємств, організацій та установ.

Оскільки відповідальне ставлення підприємств, організацій і установ до своїх обов'язків перед стейкхолдерами називають як соціальною, так і корпоративною відповідальністю (дослідження відмінностей цих понять не є предметом статті), застосування терміна "звіт із соціальної відповідальності" чи "звіт із корпоративної відповідальності" для позначення всієї сукупності таких звітів є некоректним. У зарубіжній та вітчизняній практиці найчастіше використовують термін "нефінансовий звіт". Застосування цього терміна як узагальнюючого для посилання на звіти, які не є фінансовими (статистичні, податкові звіти, звіти з пенсійного та соціального забезпечення, внутрішні звіти, а також звіти з соціальної відповідальності бізнесу) не допустимо, оскільки для них існує тільки один об'єднуючий критерій – вони є *не фінансовими*. При цьому звіти з соціальної (корпоративної) відповідальності бізнесу разом з фінансовими звітами мають спільні ознаки і утворюють єдину інформаційну базу для управління соціально-економічною діяльністю підприємства. Перевага назви "нефінансовий звіт" для звітів із соціальної (корпоративної) відповідальності бізнесу пов'язана з тим, що вона відображає інформаційний зв'язок таких звітів із фінансовими, враховує їх місце у системі звітності підприємства і, нарешті, є лаконічною. Тому в подальшому *доцільно називати нефінансовими всі звіти з соціальної відповідальності бізнесу*.

Вивченню нефінансових звітів присвячено дослідження О. Хамідової, яка звертає увагу на відсутність конкретних рекомендацій щодо їх складання [7]. Однак у ході аналізу виявлено, що таке зауваження стосується звіту про корпоративну соціально відповідальну діяльність, який складається у вільній формі у вигляді буклетів або розміщується на інформаційних сайтах і містить інформацію про добродійні програми компанії, підтримку закладів і заходів у сфері освіти, охорони здоров'я, культури і спорту. Ця форма розрахована на широкі кола громадськості, у тому числі пересічних громадян, і спрямована на популяризацію певного підприємства та його продукції.

Вона не передбачає конкретних кількісних чи вартісних показників, які б були достовірними і могли забезпечити порівняння з аналогічним звітом за попередній період або подібними документами інших компаній. Тому вимагати для неї конкретних рекомендацій недоцільно.

На відміну від звітів у вільній формі, існують так звані "стандартизовані звіти". Вони відображають діяльність компанії у сфері корпоративної відповідальності і сталого розвитку, зокрема, внесок компанії в економіку країни та регіонів присутності, вплив на екологію, етичні питання ведення бізнесу, підтримка місцевих співтовариств, персоналу, а також факти корпоративної філантропії. У міжнародній практиці існує кілька стандартів підготовки такої звітності, що має свої особливості й різне призначення.

Найбільш поширені такі нефінансові звіти:

- звіт із прогресу (про виконання принципів Глобального Договору ООН), який складається лише підприємствами – членами Глобального Договору ООН, у звіті відображається стан виконання принципів соціальної відповідальності та плани на майбутнє (не проходить аудит);
- звіт за GRI-стандартом (звіт зі сталого розвитку), що містить чіткі індикатори щодо діяльності компанії (можливий аудит);
- звіт за стандартом AA1000, заснований на діалозі із стейкхолдерами, структурно відповідає їх інформаційним запитам (можливий аудит).

Дослідження практики опублікування нефінансових звітів в Україні за 2005–2010 рр. [2] дозволило встановити, що частка звітів із прогресу складає 91.5 % і лише 8.5 % – звітів за GRI-стандартом. Тобто перевага надається звітам, які не проходять аудит. Наведені показники свідчать:

по-перше, про відсутність теоретичного обґрунтування і практичного досвіду у переважній більшості вітчизняних підприємств (водночас, компанія СКМ, яка першою в Україні підготувала нефінансовий звіт ще у 2005 р., складає звіт за GRI-стандартом);

по-друге, нерозуміння переваг "стандартизованих" звітів (значущості стандартизованим звітам додає можливість чи необхідність проходження аудиту і, як результат, більша довіра до них користувачів і більший вплив на нематеріальну складову вартості бізнесу).

Отже, доцільно детальніше розглянути звіт за GRI-стандартом, та порівняти мотиви, якими керуються підприємства при складанні нефінансових і фінансових звітів. За даними KPMG [1], понад 75 % зарубіжних компаній, що опублікували соціальні звіти у 2005 р., назвали економічні міркування основною причиною, через яку вони випускають нефінансові звіти. Відповідно вирішальним фактором, який

змушує підприємства публікувати свою фінансову звітність, є вимоги законодавства. Разом із тим, потреба у фінансовій звітності виникає і при намаганні отримати зовнішнє фінансування (кредити, інвестиції тощо). Для кредиторів та інвесторів досі фінансова звітність у подібних ситуаціях мала вирішальне значення. Однак із поширенням практики соціальної відповідальності бізнесу також зростатиме значення нефінансової звітності.

За рівнем інтеграції можна виокремити два підходи до складання нефінансових звітів: у вигляді окремого документа, що описує діяльність підприємства в соціальній та екологічній сферах; у вигляді тематичного розділу річної звітності підприємства [7].

Згідно із дослідженням, проведеним компанією KPMG (International Survey of Corporate Social Responsibility Reporting, у 2008 р.), у світі серед компаній, які публікують нефінансові звіти, 4 % інтегрують інформацію про соціальну відповідальність бізнесу до своєї щорічної звітності [2, с. 31]. Автори наголошують, що значну роль у поширенні нефінансового звіту відіграють уряди, які розглядають його як один із інструментів просування соціальної відповідальності бізнесу. Деякі з них – зокрема в країнах Європейського Союзу – зробили звітність із соціальної відповідальності обов'язковою для всіх або певних груп компаній. Наприклад, у Бельгії, Нідерландах, Норвегії, Великій Британії, Франції це стосується всіх компаній або таких, що котируються на біржі, у Данії – компаній, які є найбільшими забруднювачами навколишнього середовища, у Швеції – державних підприємств. Потрібно відзначити, що у Нідерландах і Норвегії вимоги щодо звітування про соціальні аспекти діяльності підприємства внесено до закону про бухгалтерський облік. Зокрема, у Нідерландах, Норвегії та Італії згідно із законодавством у вступі до фінансового звіту повинна наводитись інформація про ті чи інші аспекти соціальної політики підприємства (наприклад, відносини з працівниками та екологічну діяльність). У Бельгії та Німеччині у складі річної звітності підприємства зобов'язані подавати соціальний звіт із інформацією про практику найму і розвитку працівників у компанії, загальний опис робочої сили, плинність кадрів, заходи щодо просування і професійної підготовки працівників та екологічний вплив.

Досвід зарубіжних країн щодо державного регулювання з цього питання важливий для України і потребує вивчення для визначення подальшого розвитку нефінансової звітності в нашій країні.

Найбільш важливим напрямом подальших досліджень є визначення заходів, які дозволять забезпечити високий рівень довіри до нефінансової звітності, необхідних для отримання нею статусу, який би дорівнював статусу фінансової звітності [8]. Довіра до нефінан-

сового звіту значною мірою залежить від проведення його аудиту та інформаційної бази, що використовується. Проаналізувавши звіт за GRI-стандартом, можна констатувати, що переважна більшість показників про стан розрахунків зі споживачами, постачальниками, персоналом, суспільством, екологічну відповідальність, відповідальне ставлення організації до суспільства (нарахування та сплату податків) накопичується у системі бухгалтерського обліку. Саме формування інформації для нефінансового звіту в системі бухгалтерського обліку спроможне підвищити її достовірність, потребує методологічного обґрунтування та організаційного забезпечення.

Як було доведено вище, фінансові та нефінансові звіти утворюють єдину інформаційну базу для управління соціально-економічною діяльністю підприємства. Вони не тільки інформаційно доповнюють один одного, а й мають спільні ознаки (які не притаманні, наприклад, статистичним звітам чи звітам із пенсійного та соціального забезпечення).

Отже, необхідно порівняти принципи складання фінансових і нефінансових звітів та вимоги до них. В основу складання нефінансових звітів за системою GRI покладено принципи, наведені в *табл. 1*. Вони лише частково відрізняються від принципів фінансової звітності, визначених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Обидві групи принципів містять положення, що характеризують єдині або подібні вимоги. Наприклад, щодо повноти або повного висвітлення, об'єктивності або обачності, зіставлення або послідовності. Такі принципи нефінансових звітів, як відкритість, значимість або суттєвість, точність, верифікація, ясність, вчасність та регулярність, визначені окремими положеннями вітчизняного законодавства. Разом із тим, наявні специфічні вимоги, наприклад, щодо контексту сталого розвитку. Різний підхід застосовується до визначення періодичності опублікування звітності, що також пояснюється специфікою їх призначення. Базовий для нефінансових звітів принцип залучення зацікавлених сторін не може застосовуватись для фінансової звітності. Інші неназвані принципи фінансової звітності (безперервності, єдиного грошового вимірника, історичної собівартості) або не суттєві, або не використовуються для нефінансових звітів. Принцип автономності по суті трансформується у спільну зацікавленість і взаємодію власників бізнесу та підприємства при виконанні поставлених соціальних завдань.

Принципи Глобальної ініціативи щодо звітності (GRI) *

Принципи складання	Сутність принципів
Відкритість	Повне розкриття процесів, процедур і припущень, що лежать в основі підготовки звіту, є необхідною умовою довіри до нього
Залучення зацікавлених сторін	Систематичне залучення зацікавлених сторін до процесу звітності для визначення найбільш важливих питань і послідовного поліпшення якості звітів
Верифікація	Дані та інформація звітів повинні бути підтверджені протоколами, систематизовані, проаналізовані та представлені таким чином, щоб їх правдивість можна було перевірити за допомогою внутрішнього аудиту або зовнішнього оцінювання
Повнота	У звіті наводиться вся інформація, що є істотною для оцінки економічної, екологічної та соціальної результативності організації, за умови, що вона відповідає визначеним межах, сфері та його часовим рамкам
Значимість	Ступінь важливості, що надається кожному аспекту, показнику або фрагменту інформації і визначає рівень, за якого інформація стає достатньо значимою для включення до звіту
Контекст сталого розвитку	Організація, що готує звіт, має прагнути включити інформацію про свою результативність до більш широкого контексту екологічних, соціальних та інших меж і обмежень, якщо завдяки йому інформація, що повідомляється, набуває істотного додаткового значення
Точність	Інформація, яка повідомляється, повинна мати низький рівень похибки, щоб прийняті за її допомогою рішення мали високий рівень надійності
Об'єктивність	Слід уникати упередженості при відборі й подачі інформації, а також прагнути представити збалансовану картину результативності організації
Зіставлення	При підготовці звітів організація повинна послідовно використовувати єдину методику, підходи до визначення меж і сфери застосування, повідомляти про будь-які зміни, а також коригувати раніше опубліковані дані
Ясність	Форма подання інформації повинна враховувати різноманітні потреби та особливості різних груп зацікавлених сторін, забезпечувати доступність інформації для максимальної кількості користувачів з одночасним збереженням прийняттого рівня детальності
Вчасність та регулярність	Періодичність публікування звітів повинна відповідати потребам користувачів і характеру самої інформації

Примітка. * Складено за даними: Соціальна відповідальність: принципи та рекомендації щодо звітності (Проект) / Форум соціальної відповідальності бізнесу України. — К., 2006. — 20 с.

Окремо слід звернути увагу на один із ключових принципів фінансового обліку і звітності – нарахування та відповідності доходів і витрат. Користувачів нефінансового звіту цікавить, у першу чергу, еко-

логічний і соціальний ефект діяльності не для самої компанії, а для її стейкхолдерів. Відповідні витрати підприємства залишаються поза їхньою увагою. У користувачів, яких цікавить економічний ефект таких заходів, існує потреба у додатковій інформації, яка хоча й обмежена вимогами конфіденційності, але більшою мірою розкрита у фінансових звітах компанії.

Для виявлення особливостей фінансових і нефінансових звітів необхідно проаналізувати низку критеріїв (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльна характеристика фінансової та нефінансової звітності

Критерії для порівняння	Фінансова звітність	Нефінансова звітність
Користувачі	Внутрішні та зовнішні	
Спрямованість на користувача	Абстрактна	Конкретна
Мета складання	Надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати тощо	Надання інформації про заходи та результати діяльності у соціальній сфері, вплив на екологію тощо
Предметна складова	Економічні результати	Економічні, соціальні та екологічні наслідки діяльності
Часова спрямованість	Досягнуті результати	Досягнуті результати та плани на майбутнє
Ступінь відкритості інформації	Обмежений	Повний
Вплив на вартісну оцінку бізнесу	Фінансова складова вартості	Нематеріальна складова вартості
Рівень регулювання	Національне законодавство з бухгалтерського обліку	Міжнародні норми
Статус регулюючих документів	Обов'язковий до виконання	Рекомендований до виконання
Необхідність подання	Обов'язковий	Добровільний
Рівень відповідальності	Одноразова матеріальна, кримінальна, адміністративна відповідно до законодавства та внутрішнього регламенту	Не визначена законодавством України, відстрочена і пролонгована, впливає на подальші взаємовідносини зі стейкхолдерами
Види вимірників	Вартісні	Вартісні, кількісні та якісні
Види показників (індикатори)	Фінансові (економічні)	Економічні, екологічні, соціальні
Інформаційна база	Дані фінансового обліку	Дані фінансового та управлінського обліку, а також інша відкрита інформація про сферу діяльності

Критерії для порівняння	Фінансова звітність	Нефінансова звітність
Змістове наповнення	Характеристика: <ul style="list-style-type: none"> • господарських ресурсів; • власного та залученого капіталу; • витрат, доходів і фінансового результату за видами діяльності підприємства; • змін у власному капіталі; • руху грошових коштів 	Характеристика продукції та послуг (для клієнтів). Оплата праці, гарантія зайнятості та охорона здоров'я (для працівників). Фінансові показники, вплив на зовнішнє середовище, кількість створених робочих місць, інвестиції у розвиток регіону та ін.
Форми звітності	Комплексна звітність: <ul style="list-style-type: none"> • баланс; • звіт про фінансові результати; • звіт про власний капітал; • звіт про рух грошових коштів; • примітки до фінансових звітів 	Рівнобіжні форми звітності: <ul style="list-style-type: none"> • звіт про соціальні або екологічні проекти компанії (звіт про КСВ); • звіт з прогресу; • звіт за GRI стандартом; • звіт за стандартом AA1000 та ін.
Точність числової інформації	Не допустимі суттєві відхилення від фактичних даних	
Періодичність подання	Щоквартально (річна)	Раз на 1–2 роки

Порівняльний аналіз дозволив виявити:

- фінансовий і нефінансовий звіти розраховані на однакові групи користувачів інформації;
- нефінансовий звіт не повторює, а доповнює фінансовий за низкою показників;
- нефінансовий звіт здатен задовольнити інформаційні потреби широкого кола користувачів інформації, в першу чергу тих, для яких фінансовий звіт не надається або які не мають необхідної підготовки для розуміння його показників;
- у поєднанні фінансовий і нефінансовий звіти можуть забезпечити користувачів достатньою інформацією про соціально-економічну діяльність підприємства;
- за низкою критеріїв (статусом регулюючих документів, впливом на вартісну оцінку бізнесу, необхідністю подання, відповідальністю за викривлення даних та іншими) нефінансовий звіт має другорядний статус.

Як зазначають експерти, головною причиною низького статусу нефінансового звіту є його непрозорість [9]. У цілому погоджуючись з цим зауваженням, необхідно зазначити, що такий недолік пояснюється певними причинами: *по-перше*, використанням вільної форми нефінансового звіту (різні підходи до інформаційного наповнення не дозволяють порівняти звіти різних компаній або різних періодів); *по-друге*, використанням різних методик для розрахунку показників нефі-

нансового звіту, що не сприяє їх розумінню та не дозволяє порівняти звіти різних компаній за цими показниками; *по-третє*, розпорошення економічної інформації у різних розділах звіту, зокрема присвяченим соціальним результатам діяльності (наприклад, обсяги інвестицій у охорону праці, благодійні внески тощо).

Отже, другорядність нефінансової звітності значною мірою залежить від тієї значущості, яка надається нематеріальній складовій вартості бізнесу. Збільшення уваги до неї в майбутньому сприятиме підвищенню статусу нефінансової звітності підприємства.

Для забезпечення прозорості нефінансових звітів, що складаються у вільній формі, можна рекомендувати такі заходи:

- проводити опитування стейкхолдерів, на яких розрахована ця звітність, з метою вивчення їх зауважень;
- складати план соціальних заходів з огляду на конкретні запити стейкхолдерів;
- оперативно інформувати стейкхолдерів про хід виконання їхніх запитів та виявлені порушення.

Підвищенню прозорості стандартизованих нефінансових звітів повинно сприяти неухильне дотримання принципів, визначених стандартом GRI, зокрема при зборі, реєстрації, накопиченні, обробці інформації та наданні її користувачам, а також введення до міжнародних стандартів фінансової звітності положень, які стосуються розкриття соціальної політики підприємства. У зв'язку з цим виникає потреба в удосконаленні методики та організації бухгалтерського обліку як інформаційної бази для нефінансових звітів.

Заслужують на увагу пропозиції О. Алігаджиєвої [5] щодо наближення методики бухгалтерського обліку до потреб підготовки нефінансових звітів, зокрема введення обліку зобов'язань за відшкодування екологічної шкоди, класифікації еколого-соціальних затрат, удосконалення плану рахунків та облікової політики підприємства з метою інформаційного забезпечення нефінансових звітів та ін. Потрібно зауважити, що О. Алігаджиєва оперує поняттям "соціальний облік" і пропонує розглядати його не як окремий вид обліку, а як розширення меж традиційного бухгалтерського обліку. Однак із цією пропозицією не можна погодитися, адже не можливо виділити в окрему підсистему облік операцій, які мають соціальні наслідки чи вплив на екологію тощо. Разом із тим важливим завданням удосконалення бухгалтерського обліку є визначення методологічних підходів, які дозволять створити необхідну і достатню інформаційну базу для управління соціальною діяльністю підприємства.

Поширенню практики складання нефінансових звітів сприятиме покращання професійної підготовки менеджерів, бухгалтерів та

аудиторів. З цією метою у 2010 р. Міністерством освіти та науки до програми підготовки студентів галузі знань "економіка та підприємництво" і "менеджмент та адміністрування" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" введена дисципліна "Корпоративна соціальна відповідальність". Потребують удосконалення програми дисциплін "Бухгалтерський облік", "Звітність підприємства", "Аудит" та ін. Відповідні заходи також дозволять підвищити якість нефінансових звітів і рівень їх підготовки та довіри до них.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження, можна зробити певні висновки. Зокрема доцільно використовувати єдину назву "нефінансова звітність" для всіх видів звітів, присвячених питанням соціальної (корпоративної) відповідальності підприємств, організацій і установ. При створенні єдиної інформаційної бази управління соціально-економічною діяльністю підприємства необхідно враховувати спільні риси та особливості фінансової та нефінансової звітності.

За низкою критеріїв (статусом регулюючих документів, впливом на вартісну оцінку бізнесу, необхідністю подання, відповідальністю за викривлення даних та іншими) нефінансовий звіт має другорядний статус, він потребує більшої прозорості для підвищення довіри до нього. Основною інформаційною базою для нефінансового звіту є бухгалтерський облік; наукове обґрунтування методології та організації збору, реєстрації, обробки і подання інформації про соціальну відповідальність бізнесу також дозволить підвищити достовірність нефінансових звітів і рівень довіри до них.

Доцільно також удосконалити програму професійної підготовки менеджерів, бухгалтерів та аудиторів з урахуванням потреб управління соціально-економічною діяльністю підприємств, вимог щодо складання і використання нефінансових звітів, що сприятиме підвищенню їх якості та прозорості.

Потребують подальшого дослідження досвід зарубіжних країн з питань державного регулювання нефінансової звітності з метою обґрунтування стратегії нефінансової звітності в Україні, а також організація та методологія обліку для створення необхідної та достатньої інформаційної бази для складання нефінансових звітів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Посібник* із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / кол. авт.: О. Лазоренко, Р. Колишко та ін. — К.: Вид-во "Енергія", 2008. — 96 с.
2. *Воробей В.* Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська. — К., 2010. — 84 с. — Режим доступу: <http://www.svb.org.ua/publications>.

3. *Исаев Д. В.* Информационный аспект корпоративного управления и стратегического менеджмента / Д. В. Исаев // Экон. вестн. Ростов. гос. ун-та, 2008. — Т. 6. — № 3. — С. 114–119.
4. *Коновалова Л. Н.* Управление социальными программами компании / Л. Н. Коновалова, М. И. Корсаков, В. Н. Якимец ; под ред. С. Е. Литовченко. — М. : Ассоциация менеджеров, 2003. — 152 с.
5. *Алигаджиева Е. М.* Эколого-социальный учет и анализ корпоративной отчетности в условиях МСФО : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.12 / Е. М. Алигаджиева ; Федеральное государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования "Российский университет дружбы народов". — Орел, 2010. — 24 с.
6. *Центр Развитку КСВ.* — Режим доступа : <http://www.csrinfo.org.ua/uk/csrreports.html>.
7. *Хамідова О. М.* Складання соціальної звітності як важливий етап реалізації соціально-відповідального маркетингу підприємства галузі мінеральних добрив / О. М. Хамідова // Экономика Крыма. — 2010. — № 2 (31). — С. 222–226.
8. *European Accountants call for a specific international standard on sustainability assurance.* — Way of access : <http://www.iasplus.com/europe/0606feesustainpr.pdf>.
9. *Базовые индикаторы результативности. Рекомендации по использованию в практике управления и корпоративной нефинансовой отчетности / Ф. Прокопов, Е. Феоктистова и др. ; под общ. ред. А. Шохина.* — М. : РСПП, 2008. — 68 с.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2011.

Король С. Нефинансовая отчетность предприятия. Проведен сравнительный анализ нефинансовой и финансовой отчетности предприятия по ряду признаков. Рассмотрены пользователи, мотивы, условия, принципы составления, назначение, источники информации и другие особенности отчетности. Акцентировано внимание на взаимосвязи нефинансовой отчетности и учетной системой предприятия.

Korol S. Non-financial reporting of an enterprise. Comparative analysis of non-financial and financial statements of an enterprise on the set of attributes is carried out. Users, motives, conditions, principles, purpose, sources of information and other features are analyzed. The connection of non-financial reporting with the accounting system of the enterprise is emphasized.